KLIIMAMINISTEERIUM

Direktiiv (EL) 2023/959

Annika Varik
Kliimaministeerium
Kliimaosakond

Direktiiv (EL) 2023/959 ülevõtmine

- Atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatus

  - avalik konsultatsioon 2 nädalat
  - EIS kooskõlastus
  - Vabariigi Valitsusele esitamine
  - *eeldatav jõustumine 2024 I poolaasta*

Suuremad muudatused direktiivis

- Kiirem piirmäära vähendamine

(-4,3% perioodil 2024-2027; -4,4% perioodil 2028-2030)

- Tasuta ühikute eraldamise vähendamine

- Uued sektorid
  - Meretransport (HKS1)
  - Hooned ja kütused (HKS2)

- Moderniseerimisfondi ja Innovatsioonifondi suurendamine; Kliimameetmete sotsiaalfondi loomine

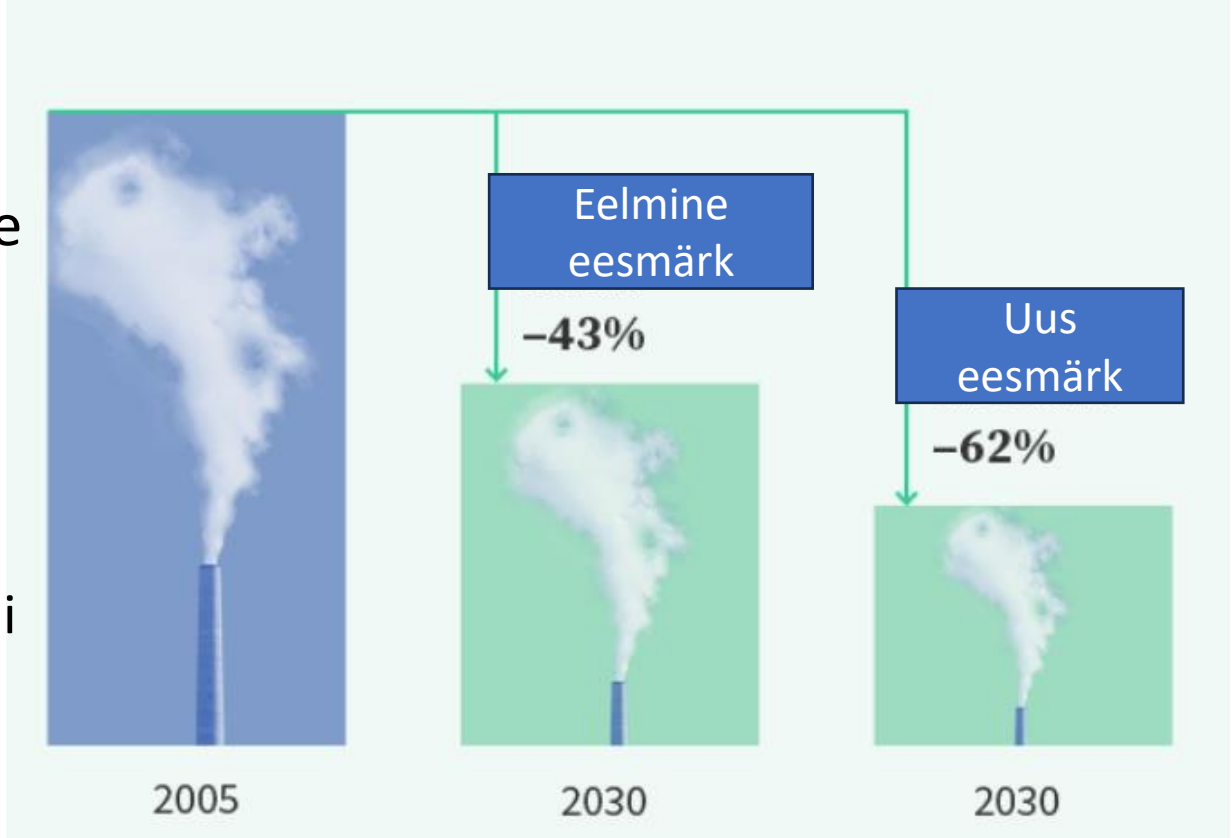

Toetav uuendus:

- Määrusega loodi süsiniku piirimeede

Suuremad muudatuse AÕKS'is (1)

- Mõisted „esimene“ ja „teine“ kauplemissüsteem
- Esimese kauplemissüsteemi reguleerivatesse punktidesse meretransport
- Teist kauplemissüsteemi reguleerivad punktid (kauplemissüsteemi kuuluvate üksuste kohustused, register, seirekava, teise kauplemissüsteemi luba ja selle muutmine, heitkoguse aruanne, lubatud heitkoguse ühikute tagastamine, nõuete rikkumine, trahvimäär)
- Energiaauditi järgimise ja kliimaneutraalsuse kava koostamise kohustus

Suuremad muudatuse AÕKS’is (2)

- Enampakkumise tulu kasutamise määr 100% kliima- ja energiaeesmärkide täitmiseks; täpsemad abikõlblike valdkondade sõnastused
- Täpsustused Moderniseerimisfondi kohta
- Tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamine 30. juuni
- Lubatud heitkoguse ühikute tagastamine 30. september

Suuremad muudatuse AÕKS’is (3)

- Määruse nr 134 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise esimesse ja teise kauplemissüsteemi kuuluvate tegevusalade loetelu“ muutmine
- määruse nr 64 „Kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikutega kauplemise kord“ muutmine

Meretransport

- Laevad, mille kogumahutavus on üle 5 000 ja mille otstarve on reisijate või kauba vedu ärieesmärgid
- Üleminekuperiood: 2024. aasta kohta 40% LHÜ, 2025. aasta kohta 70% LHÜ, 2026. aasta kohta 100% LHÜ
- ELi sadamate vaheliste reiside puhul 100%; 50% laevasõitudele, mis saabuvad või lahkuvad ELi sadamasse
- Kohustus kuuluda registrisse, esitada seirekava ja heitkoguse tõendatud aruanne, tagastada lubatud heitkoguse ühikud
- Väljasaatmiskorralduse tingimused

Teine kauplemissüsteem

- Kõik vedelad, tahked ja gaasilised kütused, mida pakutakse müüa või mida kasutatakse mootorikütuse või kütteainena sh:
  - elektri, soojuse ja jahutuse tootmine või jaotamine äri- ja avalikele hoonetele, korterelamutele ja eramutele otse või kaugküttevõrkude kaudu,
  - soojuse tootmine äri- ja avalikes hoonetes, korterelamutes ja eramutes,
  - maanteetransport, v.a. traktorid ja liikurmasinad
  - energeetikatööstus, töötlev tööstus ja ehitus, v.a. HKS1-s juba hõlmatud käitised

- Teine kauplemissüsteem ei kohaldu:
  - ohtlikele või olmejäätmetele, mida põletatakse kütusena,
  - kütustele, mille heitekoefitsient on null (säästlikkuse kriteeriumitele vastavad biokütused),
  - kütustele, mida kasutatakse põllumajanduses, metsanduses, kalanduses, raudteedel, militaarsektoris, laevanduses ja lennunduses.

Teise kauplemissüsteemi kohustuslane

- Kohustuse kutsub esile kütuse tarbimisse lubamine.
- Kohustuslane on (eelistatud järjekorras)
  - aktsiisilaopidaja,
  - kes iganes muu, kes peab tasuma aktsiisi või on sellest ajutiselt vabastatud,
  - kes iganes muu kütuse tarneahelas, v.a. lõpptarbija.

Olemasolevad meetodid kohaldamisalasse kuuluva kütuse osakaalu tuvastamiseks:

- aktsiisivabastuslubade järgi,
- füüsilise kütusevoo järgi,
- kütuse keemilise koostise järgi,
- erimärgistusaine järgi,
- HKS1 kuuluva käitaja tõendatud aastaheite aruande järgi,
- muude kaudsete meetodite (näiteks sektoripõhiste tarbimis-profiilide või eri tarbijate kütusetarbimise taseme tüüpiliste mahuvahemike) alusel.

Võimalikud lisameetodid kohaldamisalasse kuuluva kütuse osakaalu tuvastamiseks:

- lepingute, arvete ja muude kokkulepete alusel kütuse kasutusvaldkonna kohta andmete esitamise kohustuse seadmine tarneahela ulatuses alates lõpptarbijast kuni HKS2 kuuluva ettevõtteni,
- standardväärtuse 1 (=100%) kasutamine juhul, kui loetletud meetodite kasutamine ei ole tehniliselt teostatav või tekitaks põhjendamatuid kulusid.

Teise kauplemissüsteemi rakendamine

- Seire ja aruandlus 2024/2025
- Kauplemine algab 2027. aasta heitkoguste alusel 2028. aastal.
- Kauplemissüsteemi käivitamine lükatakse aasta võrra edasi, kui 2026 aasta esimese kuue kuu keskmine gaasi hind on kõrgem kui 2022. aasta veebruari ja märtsi keskmine
- Turule tuuakse turustabiilsusreservist LHÜ-sid juurde, kui LHÜ hind süsteemis ületab 45 €

KLIIMAMINISTEERIUM